

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, Ústav bohemistiky

Posudek bakalářské práce

Autor/ka práce a studijní obor: Lucie Kodlová, bohemistika

Název práce: Specifická mluva v obci Zliv ve třech generacích

Vedoucí/oponent bakalářské práce: Mgr. Michal Hořejší, Ph.D.

HODNOCENÉ ASPEKTY PRÁCE		A	B	C	N	NN
1	Samostatnost zpracování, porozumění problematice, originalita práce			×		
2	Formulace cílů práce a jejich splnění			×		
3	Koncepce a struktura práce (úplnost, logická posloupnost a vyváženost kapitol, rozsah práce)			×		
4	Práce s literaturou/ s prameny (stav bádání, využití databází, práce s cizojazyčnou literaturou, interpretace a kritická reflexe textů, výběr a úplnost pramenné databáze, její kritika a interpretace)				×	
5	Adekvátnost použitých metod a jejich aplikace			×		
6	Formulace závěrů, příp. výsledky výzkumu			×		
7	Formální stránka práce (grafická úprava, jazyková a stylistická úroveň)		×			
8	Formální stránka práce (citační praxe a bibliografické odkazy)		×			

A = výborně	B = velmi dobře	C = dobře	N = nelze hodnotit	NN= nevyhověl/a
-------------	-----------------	-----------	--------------------	-----------------

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Bakalářská práce Lucie Kodlové slibuje popsat, respektive „zachytit“ specifika mluvy v jihočeské obci Zliv, a to na základě materiálu pokrývajícího tři generace, tj. počínaje zhruba polovinou 20. století. Autorčinou deklarovanou metodou je konfrontace poznatků stávající (dialektologické) literatury (s. 32) s výsledky vlastního terénního, dotazníkového výzkumu.

Text se opírá o literaturu a staví na jisté metodologii, čímž formálně splňuje základní parametry bakalářské práce. Vlastní provedení je však kritériím vědeckého výzkumu vzdáleno.

Nejkřiklavějším prohřeškem proti žánru je množství zcela redundantních pasáží. Podrobný popis zlivských reálií, který je navíc kompilátem kvalitativně velice různorodého materiálu, je pro potřeby výkladu dynamiky lokálního lexika zbytečný. Výmluvným důkazem je to, že autorka jej ve své závěrečné interpretaci nijak nezohledňuje. Podobně nezapojeně působí i pasáže věnované osvětlení dílčích lingvistických disciplín v „teoretické části“ práce. Pokud se autorka rozhodla, že svůj dialektologický výzkum – zcela legitimně –

zaměří předně na lexikum (tj. nikoli např. na tvarosloví), měla by tuto svou volbu explicitně vysvětlit, a nikoli předpokládat, že motivace dostatečně vyplýne z nezakontextovaného převyprávění hesla *Lexikologie* z NESČ. Vůbec největší slabinu práce ale spatřuji ve zvolené metodě, respektive v zacházení s materiálem vzhledem ke zvoleným cílům. Ač totiž autorka opakovaně hovoří o hypotéze a její falzifikaci, skutečnou hypotézu, tj. takovou, která zůstává validní i po svém otestování relevantní literaturou, a tedy před vlastní analýzou, v textu nenacházím. Konstatování, že „[p]očáteční hypotézou bylo, že některé nářeční výrazy budou již setřeny nebo nahrazeny lexikem obecné češtiny či spisovným jazykem.“ (s. 9), postrádá argument, a opírá se tudíž pravděpodobně o obecné, byť nikoli nutně falešné, povědomí. Jediným místem bakalářské práce, kde pro autorčin postoj nacházím oporu, je citace hesla *Jazykové zvláštnosti* z Encyklopedie Českých Budějovic (Jaklová a Janečková 1998) na s. 25. Jde však o tvrzení, podle něhož mělo na historickou podobu nářečí na Českokbudějovicku vliv vícejazyčnosti místního obyvatelstva, a tedy o informaci vzhledem k cílům práce nedůležitou.

Sběr materiálu pomocí dotazníku lze jistě vzhledem ke zvolenému cíli považovat za oprávněný, nikoli však v případě, kdy skupina respondentů sestává z celkem jedenácti osob, které jsou navíc k tazatelce v převážně příbuzenském vztahu. Jakékoli zobecnění je při takovémto vzorku a při zvoleném způsobu sběru dat možné jen velmi omezeně. Rozhodně tak v závěru/interpretaci nelze hovořit obecně o *vytrácení* ze slovní zásoby (s. 51 a 53) či o *setřeni* (s. 53), ale jen o nepřítomnosti v idiolektu. Neadekvátnost zvoleného vzorku vzhledem k cíli je snad také příčinou toho, proč je autorčina závěrečná interpretace spíše intuitivní a místy protichůdná – například výraz *šrunda*, který jedna z respondentek přiřadila ‚zapínání v klínu kalhot‘, autorka pro jeho ojedinělost a absenci ve slovnících vyhodnotila jako setřený (s. 53), podobně, tedy jako ustupující, však hodnotí i výraz *zberchat se*, který ale v dotazníku uvedlo celkem pět respondentů napříč celým vzorkem (s. 49).

Vůbec mi dále není jasné, zda tazatelka respondentům možné výrazy v některých případech oproti deklarované metodě (vlastně sondě do aktivní slovní zásoby) nenabízela – hovoří totiž například o tom, že dvě respondentky zařadily verbum *uhodit se* mezi spisovné výrazy (s. 37), výraz *výměnek* (a jeho varianty) respondenti vůbec neznali (s. 49), respondenti zvolili variantu *vajdlink* (s. 48) nebo o tom, že při dotazu chvojí jeden respondent uvedl (s. 51). Tento postup by totiž výsledky výzkumu jen dále zkreslil.

Specifika lokální mluvy autorka svým výzkumem zkrátka nepostihla a svou úvodní hypotézu skutečně kritice nepodrobila.

Citace jsou v práci řešeny standardně, výjimkou je způsob odkazování na Nový encyklopedický slovník češtiny – to, k jakému konkrétnímu slovníkovému heslu se autorka odvolává, může čtenář jen uhadovat.

Forma typu Nekvapil, Nekula 2017 (na s. 17) vzbuzuje dojem odkazu na bibliografii, v níž však nic nenalezne. Sám NESČ přitom optimální (a korektní) formu citace pod každým heslem nabízí.

Silnou stránkou práce není ani její jazykové úroveň, objevuje se v ní i řada chyb. Jen namátkou: dialektický dotazník (v Poděkování) > dialektologický dotazník; heslo, jenž (s. 8) > heslo, jež; osada, jež se původně sestávala (s. 11) > jež původně sestávala; se ve Zlivi zavedla pošta > byla zavedena (ibid.); Zlyw / Zliw (s. 12) nejsou „tvary“ názvu, ale jen běžné varianty jeho zápisu; Román Mlha na Blatech se dočkala (s. 14) > Román Mlhy na Blatech se dočkal; Dialektologie má hned několik významů v rámci jazykovědy. (s. 18) >

Dialektologie má v rámci jazykovědy hned několik významů.; opakovaně chybné užití spojovníku namísto pomlčky v označení rozmezí let: 1992-2011 > 1992–2011; soužití obyvatel mluvící (s. 25) > mluvících; PSJČ ... obsahuje cca 25 000 > cca 250 000; pocházejí a žijí ve Zlivi (s. 35) – zanedbání slovesných vazeb. Přesvědčivosti práce nepřispívá ani způsob prezentace výsledků dotazníkového šetření. Abecední řazení odpovědí včetně jejich „zahnízdování“ pod reprezentativní (?) formu (např. *kaluž* sub *lokáč*, *průtrž mračen* sub *liják* ap.) je nepřehledné a znemožňuje jednotlivé varianty dobře kvantifikovat. Oč lepší by bylo pro třídění za výchozí nevolit odpověď, nýbrž otázku.

Otázky k obhajobě:

- 1) Jak byste svůj výzkum metodologicky/materiálově rozšířila, aby se jeho předmětem skutečně stal vývoj mluvy obyvatel Zlivi? Vyjděte z výtek obsažených v oponentském posudku.
- 2) Upřesněte rozdíl mezi tzv. kvalitativním a kvantitativním výzkumným přístupem.
- 3) Jaký dopad na výsledky výzkumu by mělo rozhodnutí mezi respondenty zařadit pouze muže?
- 4) Jakému dalšímu výzkumu by Vámi nabytá data mohla posloužit?
- 5) Na s. 16 píšete, že „[č]eským národním jazykem hovoří obyvatelé pocházející z historických zemí Čech, Moravy a české části Slezska (vč. Čechů žijících v zahraničí).“ Odpovídá tato parafráze původnímu tvrzení Krčmové a Chloupek?

Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: dobře

V Českých Budějovicích dne 29. 5. 2021

.....
podpis vedoucího/oponenta bakalářské práce

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

